

Ковальчук І.С.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових
та правоохоронних органів*

УПОРЯДКУВАННЯ ПРИЙОМУ ГРОМАДЯН В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ

Серед організаційних питань розгляду звернень громадян і юридичних осіб велике значення має упорядкування прийому громадян в органах прокуратури.

Відповідно до ч. 1 ст. 22 Закону про звернення громадян особистий прийом громадян зобов'язані проводити керівники та інші посадові особи органів державної влади (Відомості Верховної Ради України. – 2005. – №11. – Ст. 200.). Стосовно прокуратури це означає, що суб'єктами особистого прийому можуть бути всі її посадові особи, наділені державно-владними повноваженнями: від Генерального прокурора України до помічника районного прокурора.

Виникає питання: чому наші громадяни так активно використовують можливості звернутись до прокуратури, як і до інших органів, на особистому прийомі, а не обмежуються надісланням письмового звернення, особливо в умовах суцільної письменності населення. Очевидно, тут відіграє велику роль психологічний чинник, бажання зустрітись з відповідальним працівником, викласти йому свої аргументи в особистій бесіді, простежити його реакцію на прохання і побажання. В багатьох випадках громадяни, приходючи на особистий прийом, одночасно приносять з собою відповідні письмові звернення.

Процедурно-процесуальні питання організації особистого прийому досить детально відображені у розділі 7 Інструкції про порядок розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури України («Про порядок розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури України». Наказ Генерального Прокурора України №9гн від 21.06.2011 року). При цьому важливим є те, що ні в Законі про звернення громадян, ні в Інструкції немає жодних необґрунтованих обмежень права бути вислуханими посадовими особами прокуратури.

Проте у зв'язку з цим можна висловити деякі побажання.

Потрібно передбачити в відповідному Законі України «Про звернення громадян» або принаймні в Інструкції, що при особистому прийомі громадянин пред'являє документ, який посвідчує його особу (так як це передбачено в відповідному Законі Російської Федерації)..

Закон України «Про звернення громадян» (ст. 12) надає право користуватися послугами адвоката при розгляді звернення. Проте для запобігання можливим непорозумінням доцільно відтворити цю норму і в Інструкції, передусім у розділі 7 цього документу. Це ж стосується і права адвоката бути прийнятим на особистому прийомі без участі свого довірителя, але за наявності повноважень. Більше того, посадовій особі часто буває зручнішим спілкуватись з підготовленим юристом, а не з заявником, щоб краще оцінити юридичну сторону справи і уникнути зайвих емоційних сплесків і вислуховування тверджень, які не стосуються суті вимог, що містяться у зверненні.

Встановлення періодичності прийому громадян і представників юридичних осіб Інструкція (п.7.8) відносить до компетенції керівників прокуратур, підкреслюючи при

цього, що прийом проводиться у продовж всього робочого дня відповідно до графіку.

Думається, що встановлення єдиної періодичності прийому громадян для керівників прокуратури такого рівня було і залишається виправданим, оскільки розширює можливості громадян потрапити на прийом саме до цих осіб. Це також певною мірою дисциплінувало зазначених посадових осіб, утримуючи їх від спокуси взагалі ухилитись від прийому під тими чи іншими приводами. Очевидно, є доцільним відтворити ці положення у чинній Інструкції.

Дуже важливо забезпечити регулярність особистого прийому громадян, на чому наголошується у статті 22 Закону України про звернення, хоча на практиці домогтись цього дуже важко.

Велике значення для забезпечення громадянам можливості потрапити на прийом до прокурора має встановлення у графіках зручного для них часу прийому. Закон про звернення (ч.2) передбачає, що прийом проводиться у зручний для громадян час. Це положення конкретизовано в Інструкції, відповідно до якої «порядок прийому у вечірній час, вихідні і святкові дні встановлюється керівниками відповідних прокуратур».

В Інструкції слід передбачити необхідність встановлення спеціальних графіків прийому на період виборчих компаній, враховуючи необхідність якнайоперативніших заходів щодо усунення порушень виборчого законодавства.

У перші роки існування радянської прокуратури значного поширення набув так званий «виїздний прийом громадян» (Дерчачев А. Задачи и методы работы прокуратуры в деревне // Еженедельник советской юстиции. – 1927. – № 41. – С.1267.). В сучасний період також дістає поширення прийом громадян як на підприємствах, в установах і організаціях, так і за місцем проживання (в селищах і селах). Така можливість передбачена у ч.2 ст.22 Закону про звернення громадян.

Прийом на підприємствах і в організаціях слід організовувати передусім в процесі перевірок прокуратурою виконання законів на окремих об'єктах. Приймаючи громадян, прокурор може одержати додаткову корисну інформацію про правопорушення і використати її у процесі реагування на них.

Безпосереднє відношення до організації прийому громадян в органах прокуратури має проблема безпеки працівників прокуратури, яка раніше не мала серйозного значення, а зараз набула певної гостроти.